

Nr. 82.131/2010
27-OP-2010

Domnului Liviu Tofan
Directorul Fundației pentru Studiul Istoriei Recente a României
București, str. Radu Beller, nr. 8, bl. 22, sc. C, ap. 33

Stimate domnule director,

Urmare solicitării de a vă transmite punctul de vedere al Ministerului Justiției cu privire la dispozițiile Legii nr. 221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, vă facem cunoscute următoarele:

Proiectul de Lege privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, a fost inițiat de către Ministerul Justiției, a fost aprobat de Guvern și adoptat de către Parlamentul României, iar motivul principal al emiterii acestui act normativ a fost acela că o serie de persoane condamnate politic în timpul regimului comunist sufereau în continuare efectele acestor condamnări, dat fiind că faptele care au constituit obiectul condamnărilor sunt prevăzute de legea penală și nu erau întrunite condițiile pentru a opera reabilitarea de drept.

Prin urmare, exista o categorie de persoane care s-au împotrivit fățiș, chiar prin acțiuni armate, regimului totalitar comunist, sau care au fost persecutate de către acesta ca urmare a exercitării unor drepturi fundamentale ce au fost considerate amenințări la adresa sistemului politic totalitar, și care nu beneficiaseră până la acel moment de o minimă reparație morală constând în ștergerea consecințelor penale ale condamnărilor lor.

Legiuitorul a apreciat că prevederile Ordonanței de Urgență nr. 214/1999, potrivit cărora hotărârile de condamnare pentru infracțiuni săvârșite din motive politice nu pot fi invocate împotriva persoanelor care au dobândit calitatea de luptător în rezistența anticomunistă, nu sunt satisfăcătoare. În primul rând, pentru a se obține această „inopozabilitate” a hotărârilor de condamnare cu caracter politic era necesară parcurgerea procedurii administrative prevăzute de Ordonanță, soluție nesatisfăcătoare având în vedere vârsta înaintată a multora dintre principalii beneficiari ai proiectului de lege precum și necesitatea ca măsurile reparatorii cu caracter simbolic să poată fi obținute de persoanele îndreptățite cu un efort minim.

De asemenea, prevederile legale în vigoare la acel moment nu prevedeau nici repunerea în drepturi, în cazul în care prin hotărârea de condamnare s-a dispus decăderea din acestea sau degradarea militară.

Proiectul de lege a avut în vedere și completarea cadrului legislativ referitor la acordarea reparațiilor morale și materiale cuvenite victimelor totalitarismului comunist, dorindu-și realizarea unui act de dreptate pentru cei care au avut curajul să se opună regimului opresiv și să încerce să își exercite drepturile fundamentale.

În ceea ce privește prejudiciul moral suferit, s-a apreciat încă de la momentul elaborării Legii că există situații în care măsurile reparatorii cu caracter pecuniar prevăzute de către Decretul-Lege nr. 118/1990 nu sunt suficiente în raport cu suferința deosebită resimțită de persoanele care au fost victimele unor măsuri abuzive ale regimului comunist, fiind deci necesar să se prevadă explicit competența instanțelor de judecată de a acorda despăgubiri suplimentare.

În ceea ce privește repararea prejudiciului material, Legea nr. 10/2001, cu modificările și completările ulterioare, prevede restituirea în natură sau prin echivalent a imobilelor preluate prin confiscarea averii, ca urmare a unei hotărâri judecătorești de condamnare pentru infracțiuni de natură politică, prevăzute de legislația penală, săvârșite ca manifestare a opoziției față de sistemul totalitar comunist. Aceste bunuri sunt calificate de către art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 10/2001 ca fiind imobile preluate în mod abuziv. Totuși, dificultățile legate de procesul de punere în aplicare a acestei legi au determinat ca, în multe cazuri, persoane în vârstă care au făcut obiectul persecuțiilor regimului totalitar comunist să nu obțină vreo despăgubire concretă.

Pentru aceste motive, prin Legea nr. 221/2009 s-a dispus ștergerea consecințelor penale ale condamnărilor cu caracter politic și a fost afirmată explicit posibilitatea instanțelor de judecată de a acorda despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit dacă se apreciază, în urma examinării tuturor circumstanțelor cauzelor, că reparația obținută prin efectul Decretului Lege nr. 118/1990 și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 214/1999 nu este suficientă.

Totodată, a fost reglementată o posibilitate specială de reparare a prejudiciului material produs prin confiscarea unor bunuri ca efect al hotărârii de condamnare cu caracter politic și s-a dat posibilitatea instanțelor judecătorești de a dispune repunerea în drepturi, în cazul în care prin hotărârea de condamnare s-a dispus decăderea din acestea sau degradarea militară.

Modificările aduse Legii nr. 221/2009 prin O.U.G. nr. 62/2010, act normativ inițiat de Ministerul Finanțelor Publice, au fost justificate de impactul semnificativ asupra bugetului de stat, ce generează implicații financiare suplimentare asupra cheltuielilor bugetului de stat, pe care îl are plata despăgubirilor pentru prejudiciul moral suferit prin condamnare și conduc la imposibilitatea menținerii echilibrului bugetar.

În fundamentarea actului normativ se afirmă că este incontestabil că privarea de libertate, ca urmare a unei condamnări cu caracter politic, a adus atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei care a fost supusă la o astfel de măsură, însă recunoașterea prin lege a posibilității acordării unor măsuri reparatorii cu caracter pecuniar pentru prejudiciul moral suferit nu trebuie interpretată în sensul stabilirii unor sume exorbitante fără corespondent în realitate, scopul urmărit de legiuitor fiind în principal acela de a reabilita de drept persoanele ale căror condamnări de natură politică își produc în continuare efectele și în subsidiar de a acorda măsuri reparatorii cu caracter simbolic, care să poată fi obținute de persoanele îndreptățite cu un efort minim.

Se mai apreciază că, de principiu, suma de bani stabilită cu titlu de daune morale are drept scop, nu atât de a repune victima într-o situație similară cu cea avută anterior, cât de a-i procura satisfacții de ordin moral susceptibile de a înlocui valoarea de care a fost privată, prezentând relevanță în cuantificare perioada îndelungată de timp scursă de la data producerii prejudiciului și până în prezent și faptul că însăși înlăturarea prin lege a efectelor hotărârilor judecătorești de condamnare cu caracter politic constituie o satisfacție rezonabilă.

Referitor la daunele morale în general, sub aspectul cuantumului, statutând în echitate, astfel cum este prevăzut acest principiu prin art. 41 din Convenția C.E.D.O., Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin jurisprudența sa constantă, în raport de circumstanțele cauzei, a adoptat o poziție moderată prin acordarea unor sume rezonabile, cu titlu de reparație morală, în majoritatea cazurilor acestea fiind cuantificate sub nivelul de 10.000 euro (cu titlu de exemplu, a fost invocată cauza Crișan prin care s-au acordat despăgubiri morale în cuantum de 4.000 euro, cauza Baber – 5.000 euro, cauza Konolos – 3.000 euro, cauza Țară Lungă – 10.000 euro). Curtea Europeană a Drepturilor Omului a acordat unui reclamant ca sumă maximă 40.000 euro, aceasta fiind atât cu titlu de daune morale cât și cu titlu de daune materiale.

Prin urmare, dat fiind faptul că modificările legislative introduse prin O.U.G. nr. 62/2010 au avut ca principale fundamente implicațiile financiare suplimentare asupra cheltuielilor bugetului de stat, vă îndrumăm să solicitați și punctul de vedere al Ministerului Finanțelor Publice cu privire la aceste modificări.

Cu stimă,

Alina Rădoi

Director

Direcția Elaborare Acte Normative

